

LUOVA VARSINAIS-SUOMI 2025

VARSINAIS-SUOMEN KULTTUURISTRATEGIA

2015 - 2025

Varsinais-Suomen kulttuuristrategia 2015 - 2025

2015

ISBN 978-952-320-002-9

Varsinais-Suomen liitto
PL 273 (Ratapihankatu 36) 20101 Turku
(02) 2100 900
www.varsinais-suomi.fi

Kuvat:

Antti Vaalikivi, Heikki Rahkonen (sivu 10), Ville Saarikoski (sivu 21)

VARSINAIS-SUOMEN KULTTUURISTRATEGIA

2015 - 2025

ESIPUHE - STRATEGIASTA TEKOIHIN

Varsinais-Suomen kulttuuristrategia pohjautuu avoimella kutsulla kokoontuneiden työpajojen sarjaan. Työ alkoi kulttuurifoorumilla Sibeliuksen museossa syyskuussa 2014 ja sen jälkeen jatkaisessa seutukunnassa järjestettiin temaattinen työpaja. Tärkeitä olivat sekä muistiin kirjatut ajatukset, aloitteet ja toiveet että kulttuuriväen kohtaamiset. Strategiatyössä prosessillakin on merkitystä ja keskustelu yhteisen asian ääressä saa yhteisiä ideoita liikkeelle jo välittömästi. Mukana on ollut parisataa kulttuurin ammattilaista, harrastajaa ja yleisöjen edustajaa.

Kulttuuristrategian luonnos on ollut sidosryhmien kommenttikierroksella ja sen jälkeen lausuntokierroksella alueen kunnissa ja aluehallinnon viranomaisilla. Lausuntoja ja kommentteja saatiin yhteensä lähes viisikymmentä. Tärkeää on löytää jatkossa lisää yhteisiin tavoitteisiin sitoutuvia toimijoita. Kulttuuristrategia on pohja-asiakirja kulttuurikentän yhteiseen kehittämiseen ja työväline esimerkiksi tulevan hankerahoituksen suuntaamiseen. Moni tavoite edellyttää uutta rahoitusta ja siihen tällä asiakirjalla on myös vaikutusta.

Strategian rakenne pohjautuu vuonna 2014 valmistuneeseen Varsinais-Suomen maakuntastrategiaan. Yhteisinä teemoina molemmissa strategioissa ovat kumppanuus ja sitä tarkentavat näkökulmat vastuullisuus, yhteistyötaidot, saavutettavuus ja resurssiviisaus. On tärkeää, että kulttuuristrategialla on sama rakenne kuin maakuntastrategialla, sillä ne liittyvät toinen toisiinsa ja täydentävät toisiaan.

Varsinais-Suomen liitto ja Varsinais-Suomen taidetoimikunta laativat yhteisvoimin edellisen maakunnallisen kulttuuristrategian vuonna 2005. Sen jälkeen Varsinais-Suomen maakuntaohjelman kulttuurin painopisteet ovat liittyneet etenkin Turun kulttuuripääkaupunkivuoteen ja sen vaikutusten jatkuvuuteen sekä rakennettuun ympäristöön ja julkisten taidehankintojen edistämiseen.

Vuonna 2015 kulttuurin tavoitteet ovat jo jokseenkin toisenlaiset kuin kymmenen vuotta sitten. Tärkeintä on turvata riittävät resurssit ja kulttuuri on nähtävä yhteiskunnan peruspalveluna. Kuntalaisilla on oikeus toimiviin ja laadukkaisiin kulttuuripalveluihin, minkä pitäisi näkyä muun muassa kattavana ja monipuolisena kirjastoverkkona, koulujen ja kulttuuritoimijoiden yhteistyönä, taiteen perusopetuksen laajuutena ja maakunnan eri kolkissa järjestettävänä laadukkaina tapahtumina. Kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta on vahvistettava!

Kulttuuri näyttäytyy myös voimavarana, minkä pohjalle voi rakentua monenlaista yrittäjyyttä ja liiketoimintaa. Kaiken taustalla ovat taitavat tekijät: Varsinais-Suomi on ollut ja tulee jatkossakin olemaan korkeatasoisen taiteen maakunta, jossa on laadukkaita tekijöitä sekä laadukasta taiteen opetusta ja tutkimusta.

Strategialla on merkitystä vain, jos se johtaa tekoihin. Siinä on tämän asiakirjan yhteinen velvollisuus.

Henri Terho

Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunnan pj.
Erityisasiantuntija, Taiteen edistämiskeskus

SISÄLLYSLUETTELO

1. Esipuhe - strategiasta tekoihin	4
2. Strategian kautta tulevaisuuden kehittämisen suuntia kulttuurityöhön	6
2.1. Kumppanuus	6
2.2. Strategiatyön painopisteet	6
2.3. Strategiaprosessista	7
3. Toimintaympäristö muutoksessa	9
4. Luova Varsinais-Suomi 2025	10
4.1. Vastuullisuus - kulttuuri luo hyvinvointia läpi elämän	11
4.2. Yhteistyötaidot - yhdessä kulttuuritekoja	12
4.3. Saavutettavuus - kulttuuri kuuluu kaikille	14
4.4. Resurssiviisaus - vauhtia luovan talouden kasvulle	16
5. Strategiatyössä käytetyt keskeiset käsitteet	18
6. Liitteet	22
6.1. Kulttuuristrategia pähkinäkuoressa	
6.2. Varsinais-Suomen kulttuurin, taiteen ja luovien alojen toimijakartta	
6.3. Kunnan kulttuuripalvelut	
6.4. Kulttuurin tulevaisuusfoorumi	
6.5. Taiteilijan asema ja taidekoulutus	
6.6. Tapahtumat ja yleisötyö	
6.7. Kulttuurin saavutettavuus ja lastenkulttuuri	
6.8. Kulttuurin ja taiteen rajapinnat	
6.9. Luova talous ja kulttuuriyrittäjyys	
6.10. Kulttuuristrategiatyöhön osallistuneet toimijat	

2. STRATEGIAN KAUTTA TULEVAISUUDEN KEHITTÄMISEN SUUNTIA KULTTUURITYÖHÖN

Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunnan ja Taiteen edistämiskeskuksen Lounais-Suomen toimipisteen käynnistämä kulttuuristrategiatyö vuosille 2015 - 2025 oli mittava ponnistus. Kulttuuristrategiatyö kokosi yhteen varsinaissuomalaisia luovan alan yritysten ja yhdistysten edustajia, julkisen sektorin toimijoita, korkeakoulukehittäjiä, taiteilijoita ja kulttuurin ammattilaisia, yhteensä yli 200 toimijaa. Yhdessä luotu strategia linjaa tulevaisuuden kehittämissuuntia kulttuurin ja taiteen ammattilaisille ja päätöksentekijöille koko maakuntaan. Se ohjaa osaltaan myös kuntien työtä ja antaa linjauksia rahoituksen kanavointiin.

2.1. KUMPPANUUS

Kulttuuristrategian kantava teema on kumppanuus, jonka tarkoituksena on toteuttaa uutta, innovatiivista ja avointa toimintakulttuuria. Strategia tähtää maakunnan monialaista ja monialaiseen, moniammatilliseen ja toimialarajat ylittävään yhteistyöhön. Verkostomaista yhteistyötä edistetään eri teemojen kuten **kulttuurihyvinvoinnin**, luovan yrittäjyyden ja tapahtumatyön kautta. Kaikkia osallisuutta, avoimuutta, vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä edistäviä toimenpiteitä pidetään tärkeänä. Varsinais-Suomen maakuntastrategiassa ja kulttuuristrategiassa kumppanuus nähdään ajattelutapana, jossa yhteinen päämäärä nähdään tärkeämpänä kuin yksittäinen hyöty. Jokaisella alueella on oma identiteettinsä ja vahvuutensa kokonaisuudessa, jossa toisten osaamista käytetään joustavasti ja resurssitehokkaasti hyödyksi, yhteiseksi hyväksi. Kumppanuuden perusjalka on kulttuurin ja taiteen laadukas ja korkeatasoinen toiminta, jonka varaan yhteistyökumppanuudet ja uudenlainen ajattelu rakennetaan. Kumppanuudella kannustetaan kansalaisia aktiivisuuteen ja luovuuteen.

2.2. STRATEGIATYÖN PAINOPISTEET

Strategiatyö käynnistyi kulttuurin tulevaisuusfoorumissa syyskuussa 2014. Tilaisuuden puheen-vuoroista ja osallistujilta kerätyn palautteen pohjalta nousi esille viisi teemaa, joiden ympärille rakennettiin alueelliset teematyöpajat. Turun seudun teema oli **taidekoulutus ja taiteilijan asema**. Teematyöpaja Nauvossa keräsi yhteen saariston toimijoita pohtimaan **tapahtumien ja yleisötyön roolia**. Vakka-Suomessa, Laitilassa, keskustelun aiheina olivat **kulttuurin saavutettavuus ja lasten ja nuorten kulttuuri**. Loimaan seudulla pureuduttiin **kulttuurin ja taiteen rajapintatyöhön matkailun, hyvinvoinnin ja kotiseututyön** näkökulmista. Aluekiertue päättyi Saloon, jossa teemana oli **luova talous ja kulttuuriyrittäjyys**. Työpajojen materiaali on koottu strategian liitteiksi. Liiteaineistosta löytyvät myös **kulttuurin tulevaisuusfoorumin** materiaali sekä jokaisella alueella järjestetyn ”**kunnalliset kulttuuripalvelut**” -paneelikeskustelun koonti.

Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunta halusi kulttuuristrategiatyön kautta avata kulttuurin tilaa maakunnassa ja kartoittaa, mitkä ovat sen tulevaisuuden kehittämisen suunnat. Strategia katsoo kymmenen vuoden päähän, vuoteen 2025. Viimeisin varsinaissuomalainen kulttuuristrategia on laadittu kymmenen vuotta sitten (vuosille 2005 - 2010), joten uudelle strategiselle keskustelulle oli jo selkeästi tarvetta. Varsinais-Suomen kulttuuritoimikunta halusi lisäksi konkretisoida sitä, mitä juuri valmistunut maakunnan kumppanuusstrategia tarkoittaa kulttuurin kentällä.

Temaattisten aiheiden lisäksi alueellisissa teematyöpajoissa oli toistuva rakenne, jossa pohdittiin kunnallisten kulttuuripalveluiden asemaa ja tulevaisuutta: Mitä tuotetaan, kuka tuottaa ja kenelle vuonna 2025. Paneelin keskustelijat olivat keskeisiä kunnan, yksityisen ja kolmannen sektorin kulttuurivaikuttajia. Kulttuuritoiminnan rahoituksessa on suuria eroja kuntien välillä koko Suomessa ja myös maakunnassamme. Vuonna 2013 Turussa rahaa kulttuuriin käytettiin 205 euroa asukasta kohden ja Salossa vastaava luku oli 105 euroa. Kaikista kulttuurikustannuksista 75 % meni kirjastojen sekä taide- ja kulttuurilaitosten ylläpitämiseen. Tiedot käyvät ilmi Suomen Kuntaliiton kulttuuritoimintaan käytetystä kustannusvertailusta.

Työpajojen yksi selkeä viesti oli, että kuntien rahoitus ja valtionosuudet vähenevät jatkossa-

kin ja että yksityisen ja kolmannen sektorin rooli korostuu entisestään. Vuorovaikutteisella kansalaisyhteiskunnalla on merkittävä rooli kulttuurin kentällä tulevaisuudessa. Tukea ja uusia avauksia tarvitaan työn edistämiseksi. Tulevaisuudessa tilaaja-tuottajamalli ja kuntien kulttuuripalveluiden tuottamisen ulkoistaminen ja yhteistyö vapaan kentän kanssa tehostuu ja hallinnolliset raja-aidat kaatuvat. Myös kuntien välinen yhteistyö kulttuuripalveluissa lisääntyy. Kirjastojen rooli on edelleen merkittävä. Ne takaavat pienissä kunnissa tasa-arvoisen saavutettavuuden kaikille asukkaille. Kirjastot muutetaan kansalaisten toiminnallisina tiloiksi, joissa on tarjolla monipuolisia palveluita. Myös muita kuntien kulttuuritiloja hyödynnetään tehokkaasti ja niitä avataan myös vapaan kentän käyttöön. Lasten ja nuorten kulttuurikasvatus ja kulttuurin hyvinvointityö korostuvat tulevaisuudessa. Yhtenä kärkitavoitteena nähtiin maakunnallisen kulttuuripolkumallin luominen, joka olisi sisällytetty varsinaissuomalaisen koulujen opetussuunnitelmiin sekä lastenkulttuuripoliittisen ohjelmaehdotuksen 2014 – 2018 toteutuminen kunnissa.

2.3. STRATEGIAPROSESSISTA

Osallistavien teematyöpajojen kautta kuultiin kentän ääntä ja kerättiin materiaalia kulttuuristrategiaa varten. Varsinais-Suomen liiton verkkosivuilla oli myös avoinna strategiatyön sähköinen ideapankki, jota kautta oli mahdollista vaikuttaa strategiatyöhön. Materiaalia kerättiin lisäksi lokakuussa 2014 järjestetyillä Turun kansainvälisillä kirjamesseilla. Työpajoissa käytettiin pääsääntöisesti me-we-us -fasilitointimenetelmää, jossa jokaiselle toimijalle annettiin mahdollisuus oman näkemyksen esille tuomiseen. Työpajoissa kuultiin ajankohtaisia asiantuntijapuheenvuoroja valituista aiheista, joiden pohjalta työskenneltiin fasilitointimenetelmän avulla tuottaen kunkin teeman ympärille tulevaisuuden tavoitteita, visioita ja käytännönläheisiä toimenpiteitä. Useat alan asiantuntijat tarjosivat osaamistaan työpajojen käyttöön. Strategiatyöryhmä esittää lämpimät kiitokset kaikille työskentelyyn osallistuneille toimijoille.

Työpajojen materiaalista tehdyn koonnin jälkeen strategiatyöryhmä käsitteli tulokset ja tiivistä työpajoista nousseet keskeisimmät painopisteet ja toimenpide-ehdotukset. Samalla strategia myös kytkettiin Varsinais-Suomen maakuntastrategiaan. Tässä työskentelyvaiheessa strategialle muodostui neljä sisällöllistä teemaa, jotka ovat: **Vastuullisuus – ”kulttuuri luo hyvinvointia läpi elämän”, Yhteistyötaidot – ”Yhteistyötaidot - yhdessä kulttuuritekoja”, Saavutettavuus – ”kulttuuri kuuluu kaikille”** sekä **Resurssiviisaus – ”vauhtia luovan talouden kasvulle”**. Kulttuuristrategiassa ei ole keskitytty nykytilan kuvaamiseen eikä swot-analyysiin, sillä maakuntastrategiassa maakunnan eri osien erityispiirteet ja arvot ovat jo kattavasti koottuna. Maakuntastrategiassa on esitetty kansainväliset, kansalliset ja alueelliset erityisohjelmat, joihin myös kulttuurin kehittämistyö kytkeytyy. Kulttuuristrategia korostaa kentältä nousseita vahvoja tulevaisuuden kehittämisteemoja ja niiden ympärille nousseita tavoitteita ja toimenpiteitä.

Strategia-asiakirjan luonnosvaiheessa, tammikuussa 2015, järjestettiin työpaja maakuntahallituksen jäsenille ja kulttuuritoimikunnalle. Sen jälkeen päivitetty strategia kävi vielä sidosryhmien lausuntokierroksella 29.1. - 6.2.2015. Samassa yhteydessä kartoitettiin toimijoiden kiinnostuksen kohteita ja halua toteuttaa esitettyjä toimenpiteitä. Sidosryhmien lausuntokierroksen jälkeen strategia-asiakirja käsiteltiin Varsinais-Suomen maakuntahallituksessa 23.2.2015, jonka jälkeen strategia lähetettiin vielä viralliselle lausuntokierrokselle kuntiin ennen lopullista maakuntahallituksen käsittelyä huhtikuussa 2015.

Strategiatyöhön osallistuneista ja maakunnan kannalta tärkeistä kulttuuri- ja taidealan sekä luovan talouden toimijoista ja kehittäjistä koottiin vielä toimijakartta selkeyttämään Varsinais-Suomen kulttuurin monipuolista toimintaympäristöä ja verkostoja. Kartta on alku ja toivomme, että toimijat löytävät ja täydentävät oman paikkansa osana kulttuurin kumppanuusfoorumiverkostoa kauden 2015 - 2025 aikana. (Liite 6.2).

Strategiatyössä tärkeänä koettiin myös itse prosessi. Tällaista konkreettista kulttuurin kump-panuusfoorumityötä, ajankohtaisten teemojen ympärille koottavia tilaisuuksia, jatketaan myös strategian toteutuskaudella 2015 - 2025. Tapaamisissa maakunnan kulttuuri- ja taidealan toimijoille annetaan mahdollisuus kohdata toisiaan säännöllisesti ja luoda uusia kontakteja ja yhteistyötä myös uutta rahoituskautta silmällä pitäen. Strategiallahan on merkitystä vain, jos se johtaa strategiseen päätökseen ja konkreettisiin toimiin.

Maakuntahallituksen hyväksymänä asiakirjana strategia ohjaa myös osaltaan kuntien työtä. Se on maakunnan toimijoiden yhdessä luoma asiakirja, johon toimijat ovat sitoutuneet ja jonka tavoitteita ja toimenpiteitä eri sidosryhmät voivat toteuttaa omilla tahoillaan. Varsinais-Suomen kulttuuritoimikunta seuraa strategian toteutusta ja päivittää strategiaa tarvittaessa. Tästä syystä strategia-asiakirja on tehty pääosin digitaalisesti.

Strategiatyöstä vastasi Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunnan keskuudestaan nimeämä strategiaryhmä, johon kuuluivat kulttuuritoimikunnan puheenjohtaja, erityisasiantuntija Henri Terho Taiteen edistämiskeskuksen Lounais-Suomen toimipisteestä, TKI-päällikkö Liisa-Maria Lilja-Viherlampi Turun AMK Taideakatemiasta, hallintojohtaja Liisa Lemmetyinen Turku Touring Oy:stä, tutkija Kimi Kärki Turun yliopistosta. Lisäksi työryhmään kuuluivat Varsinais-Suomen liitosta erityisasiantuntija Hannele Hartikainen, maakunta-arkkitehti Kaisa Äijö sekä erikoissuunnittelija Veli-Matti Kauppinen. Strategiatyön koordinaattorina, työpajojen toteuttajana ja strategian kirjoittajana toimi suunnittelija Päivi Oliva Varsinais-Suomen liitosta.

3. TOIMINTAYMPÄRISTÖ MUUTOKSESSA

Teknologian nopea kehitys ja digitalisoituminen, liikkumisen helppous, kansainvälistyminen ja globalisaatio sekä ekologinen tasapaino vaativat jatkuvia muutoksia toimintaympäristöön. Väestörakenteen muutokset, kuten väestön ikääntyminen, monikulttuuristuminen ja taloudellinen epävarmuus vaikuttavat voimakkaasti myös varsinaissuomalaiseen taide- ja kulttuurikentän toimintaan 2015-luvulla ja erityisesti tultaessa vuoteen 2025. Esimerkiksi maahanmuuttajien kotouttaminen tuo muutoksia ja vaatii erityisosaamista. Kulttuurikentällä on oltava valmius reagoida joustavasti muuttuviin toimintaympäristöihin ja yhteiskunnan muutoksiin.

Tuotannon ja kulutuksen arvioidaan tulevaisuudessa suuntautuvan materiaalien hyödykkeiden sijaan yhä enemmän immateriaalisiin hyödykkeisiin ja palveluihin, jossa kulttuurinen ja luova osaaminen korostuvat. Tämä avaa jatkossa uusia haasteita ja mahdollisuuksia myös luovan alan osaajille ja päätöksentekijöille kehitettäessä osallisuuteen pohjautuvaa kansalaisyhteiskuntaa. Kulttuuri- ja luovat alat kuuluvat koko Euroopassa suurimpiin työllistäjiin. Alat ovat myös kasvaneet talouskriisistä huolimatta. Luova työ tuo alueille kasvua ja uutta työtä, etenkin nuorisolle. Kulttuurista ja luovista aloista ennustetaankin EU:n suunnannäyttäjää talouskriisin ratkaisussa. (Creating growth: Measuring Cultural and Creative markets in the EU, EY, joulukuu 2014). Luovien alojen merkitys taloudelle ja yhteiskunnan hyvinvoinnille tulee ymmärtää vahvemmin myös Varsinais-Suomen elinkeinopolitiikan kehittämisessä ja päätöksenteossa.

Turku on toiminut veturina luovien alojen kehittämisessä jo pitkään. Peliala, muotoilu, design, musiikki, elokuva- ja tv-tuotanto ja mainonta- ja viestintäala sekä vilkas ravintola- ja ruoka-kulttuuri ovat olleet vahvassa nosteessa Turun seudulla ja koko maakunnassa. Euroopan kulttuuripääkaupunkivuosi 2011 vahvisti ja kansainvälisti alaa. Vuoden kerrannaisvaikutukset ulottuivat koko talousalueelle. Kulttuuripääkaupunkivuotena nousi vahvasti esiin taide- ja kaupunkitilan kehittämisen merkitys alueen elinvoimaisuuden turvaamisessa. Taide- ja kulttuurialan ammattilaisten toimintaedellytysten vahvistamisessa avainasemassa ovat alan oppilaitokset. Alueen omaleimaisen ja laadukkaan taidealan koulutuksella ja kaupunkitilan kehittämisellä vahvistetaan alueen elinvoimaisuutta ja vetovoimaa myös kansainvälisesti. Itämeren alue on luonnollinen kansainvälinen toimintaympäristö myös kulttuuriviennin osalta. Laadukkailla ja korkeatasoisilla peruskulttuuripalveluilla ja tapahtumilla on oma erityisasemansa tässä kokonaisuudessa.

Saavutettavuus ja yleisötyö korostuvat kulttuuripalveluiden kehittämisessä. Se on nähtävä laajasti huomioiden lapset, nuoret, seniorit, vanhukset ja kaikki erityisryhmät kuten maahanmuuttajat. Saaristossa jo fyysinen saavutettavuus tuo oman haasteensa. Tähän voidaan vastata hyödyntämällä digitaalisuutta. Myös monikulttuurisuus ja -kielisyys tulee huomioida kulttuuripalveluissa. Yleisötyö aloitetaan jo varhaislapsuudessa ja se jatkuu koko elämänkaaren ajan. Osallisuus ja vuorovaikutteisuuden vahvistaminen on tärkeää.

Kulttuuri- ja hyvinvointialojen välinen yhteistyö oli yksi vahva teema kulttuuripääkaupunkivuonna. Toimintaan kaivataankin pysyviä käytäntöjä yhteistyön voimistamiseksi ja kehittämisen tueksi. Luovan toimialan merkitys työllistäjänä ja elinkeinoelämän vireyttäjänä kasvoi vuoden 2011 aikana. Logomon kaltaiset luovan talouden sekä kulttuurin ja taiteen keskukset sekä uudet vuorovaikutukseen perustuvat yhteistyöavaukset ja -alustat luovat alueelle kasvua ja vireyttä ja tuovat toimintaedellytyksiä luovan talouden tekijöille. Vastaavia uusia ja rohkeita avauksia toivotaan myös tulevaisuudessa samalla, kun vanhat tukitoimet, mm. luovien alojen yritysrahoitus ja -tukirakenteet, tulee säilyttää. Luovien alojen liiketoiminta tapahtuu yhä useammin verkostomaisesti nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ja usean eri toimijan yhteistyönä. Verkostojen toimintaedellytyksiä tulee vahvistaa. Kunnat ja muut julkiset organisaatiot voivat toimia mahdollistajina. Taiteellisen korkeatasoisuuden ja ammattimaisuuden säilyminen kulttuuripalveluissa vapaan kentän ammattilaisten tuotannoissa ja taidelaitoksissa korostuu erityisesti alueen vetovoimaisuuden näkökulmasta. On tärkeää varmistaa kulttuurin määrärahojen säilyminen vähintään nykytasolla tulevalla toimintakaudella 2015 - 2025. Kulttuuri on tunnistettava strategisesti merkittäväksi toimialaksi ja sitouduttava toimintaan myös riittävällä resursoinnilla.

4. LUOVA VARSINAIS-SUOMI 2025

Varsinaissuomalainen kulttuuri perustuu alueen erityispiirteisiin, luovaan osaamiseen ja vahvaan kulttuuri-identiteettiin, uuteen innovatiiviseen ja avoimeen toimintakulttuuriin sekä **monialaiseen yhteistyöhön**, jossa kansalaisyhteiskunnalla on entistä vahvempi rooli. Varsinais-Suomessa kulttuuri ja taide nähdään perusoikeutena ja ymmärretään kulttuurin moninaiset hyvinvointivaikutukset sekä kulttuuri- ja taidekasvatuksen luoma perusta **henkilökohtaisen taidesuhteen** syntymiselle ja läpi elämänkaaren jatkuvaksi mahdollisuudeksi. Luova yrittäjyys on maakunnan kasvun ja kilpailukyvyn edellytys, jossa digitalisoitumisen avaamat mahdollisuudet muuttuvassa tietoyhteiskunnassa on laajasti hyödynnetty. Luova Varsinais-Suomi on innovatiivinen kumppani myös kansainvälisessä yhteistyössä. Sen imago ja vetovoima matkailijoiden, asukkaiden, taide- ja kulttuurialan ammattilaisten sekä investointien houkuttelemisessa alueelle pohjautuu pitkään historiaan ja rikkaaseen kulttuuriperintöön, laadukkaaseen ja korkeatasoiseen kulttuurin perustoimintaan yhdistettynä elävään kaupunkikulttuuriin, kylien vireään kotiseututyöhön sekä luovaan ja innovatiiviseen ilmapiiriin. Moniarvoisessa ja monikulttuurisessa Varsinais-Suomessa kaikilla asukkailla on helposti saavutettavat ja tasapuo- liset mahdollisuudet kulttuurin ja taiteen kokemiseen ja harrastamiseen. Taiteen ja kulttuurin ammattilaisia arvostetaan, he ovat hyvin verkostoituneita ja heillä on hyvät työskentely- ja toimintaedellytykset.

4.1. VASTUULLISUUS - KULTTUURI LUO HYVINVOINTIA LÄPI ELÄMÄN

Kulttuurin ja taiteen merkitys on ymmärretty päätöksenteossa. Kulttuuri- ja taidesuhde kantavat läpi ihmisen elämänkaaren lapsuudesta vanhuuteen. Kulttuuri ja taide luovat pohjan sivistykselle sekä inhimilliselle ja luovalle kasvulle. Koulutuksen ja kehittämistyön monialaisuus on osa varsinaissuomalaista edelläkävijyyttä. Kulttuuri on resursoitu keskeiseksi osaksi kuntien perus- ja hyvinvointipalveluita. Taataan kuntalaisille laadukkaita peruskulttuuripalveluita ja henkilöt toteuttamaan työtä. Taiteilijoiden **moniammatillista yhteistyötä** edistetään ja taiteen kohtaamisen edellytyksiä laitoksissa ja yhteisöissä vahvistetaan.

KTP V1. Vahvistetaan päätöksenteossa maakunnan kulttuurikentän tuntemusta.

Tarjotaan tutkimustietoa kulttuurin ja taiteen hyvinvointivaikutuksista, taidekasvatuksen merkityksestä sekä luovien alojen aluetaloudellisista vaikutuksista päätöksenteon pohjaksi.

KTP V2. Luodaan uudenlainen varsinaissuomalaisten kuntien yhteinen hyvinvointistrategia, joka yhdistää kulttuurin ja sote-sektorin.

Kulttuuripalvelut nähdään peruspalveluna. Kulttuurin hyvinvointityöhön resursoidaan myös sosiaali- ja terveystalouden (sote) puolelta. Yhteisellä strategialla saadaan vaikuttavuutta sekä vahva koordinoitu verkosto edistämään kulttuurin hyvinvointityötä.

KTP V3. Tunnistetaan kulttuurin merkitys alueiden kehittämisessä ja tuetaan siihen liittyvää toimintaa ja uusia avauksia.

Tapahtumien ja esim. elokuvatuotantojen aluetaloudelliset ja kerrannaisvaikutukset ovat merkittäviä. Kunnat voivat toimia mahdollistajina ja toiminnan koordinoijina. Vahvistetaan jo olemassa olevia verkostoja, niiden kehittämistä ja uusia avauksia.

KTP V4. Käytetään taidetta hyvän ympäristön rakentamisessa mm. prosenttiperiaatteella.

Taiteen prosenttiperiaatetta toteutetaan julkisessa rakentamisessa.

KTP V5. Varmistetaan alueen monipuolinen taidealan koulutus pohja ja vahvistetaan kulttuurialan koulutus- ja tutkimuskeskittymän toimintaedellytyksiä sekä alueellista vuorovaikutteisuutta.

Säilytetään varsinaissuomalainen laadukas kulttuuri- ja taidealan koulutus ja kehitetään sen monialaista yhteistyötä elinkeinoelämän suuntaan ja kansainvälisesti. Tuetaan paikallisten taiteilijoiden, kulttuuritoimijoiden sekä koulutus- ja tutkimuskeskittymän toimintaedellytyksiä. Vahvistetaan alueen erityispiirteitä ja osaamista ja niiden kautta profiloitumista hyödyntämällä lähipalveluita ja -tuotteita sekä paikallisia taiteilijoita.

KTP V6. Lisätään ja vahvistetaan taiteilijoiden kummitoimintaa kouluissa ja vanhusten palvelutaloissa.

Taidetta viedään osaksi ihmisten arkea ja taiteen soveltavaa käyttöä lisätään laitoksissa etenkin lasten, nuorten, vanhusten ja maahanmuuttajien keskuudessa.

KTP V7. Ymmärretään paikallisen kulttuuriperinnön merkitys ja tuetaan kulttuuriympäristöjen säilymistä ja kehittämistä.

Varsinaissuomalaista kulttuuriperintöä ja -ympäristöä kehitetään kestävästi laaja-alaisella yhteistyöllä ja uusia menetelmiä hyödyntäen. Kotiseutu-, kylä- ja asukasryhdytykset kehittävät yhteistyötä matkailu- sekä sivistys- ja hyvinvointitoimijoiden kanssa.

4.2. YHTEISTYÖTAIDOT - YHDESSÄ KULTTUURITEKOJA

Kulttuurin ja taiteen rajat ylittävät kumppanuusverkot, uudet yhdessä tekemisen muodot ja osaaminen ovat vahvistuneet. Kulttuurin ammattilaiset ja harrastajat toimivat yhdessä ja yhä tiiviimmässä vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän kanssa. Yhteisöllisyys lisääntyy ja kohtauksia sekä **törmäyksiä** tapahtuu eri ikäryhmien välillä yli kunta-, hallinto- ja toimialarajojen. Yhteistyöllä kehitetään uusia, helposti saavutettavia kulttuuripalveluja lapsille, senioreille, vanhuksille, maahanmuuttajille sekä muille erityisryhmille. Erikokoisten toimijoiden ja tapahtumien yhteistyö varmistaa kuntien ja alueiden vireyttä ja kasvua.

KTP Y1. Rakennetaan verkostomaista yhteistyötä eri kulttuurin ja taiteen teemaosajien välille.

Tuetaan jo syntyneitä kulttuurin ja taiteen eri teemaverkostoja. Tunnistetaan ja hyödynnetään kolmannen sektorin osaaminen. Kehitetään uusia verkostoja esim. luovan alan yrittäjien ja tapahtumatuottajien välille.

KTP Y2. Tuodaan myös Varsinais-Suomen kulttuurikenttä ja sen palvelut osaksi maakunnan järjestöportaalia.

Maakunnan järjestöportaaliin kerätään tiedot kolmannen sektorin toimijoista, luovan alan yrityksistä ja kulttuuri- ja taidealan toimijoista, varattavissa olevista julkisista tiloista ja tapahtumista. Tavoitteena on saada aikaan kulttuuri- ja taidejärjestöjen välistä ja toimialarajat ylittävää yhteistyötä, tiedonvälitystä ja koordinaatiota sekä järjestöjen osallisuutta kansalaisten, kuntien ja yritysten kanssa. Lisäksi varsinaissuomalaiset kunnat hyötyvät palvelusta kehittäessään kulttuuripalveluiden tilaaja-tuottaja mallia ja samalla kansalaisyhteiskunnan tuotteet ja palvelut ovat helposti löydettävissä.

KTP Y3. Mahdollistetaan luovien alojen yllättävät törmäytykset edistämällä kulttuurin ja taiteen ammattilaisten kohtaamisia muiden alojen ammattilaisten kanssa ja tuetaan taiteilijoiden työskentelyä yhdessä harrastajien kanssa.

Lisätään kulttuuri- ja luovien alojen yhteistyön edellytyksiä yli toimialarajojen jo oppilaitoksissa. Vahvistetaan taiteilijoiden ja muiden toimialojen välistä ymmärrystä. Lisätään liiketoimintaosaamista luoville toimialoille ja taiteen soveltavaa käyttöä mm. hyvinvointialoilla. Tuetaan kulttuurin ja taidealan ammattilaisten yhteistyötä etenkin hyvinvointi- ja matkailutoimijoiden sekä kotiseutuyhdistysten kanssa. Kunnat ja julkiset organisaatiot toimivat yhteistyön mahdollistajina. Nähdään tuottajien ja välittäjien rooli ja edistetään heidän toimintaedellytyksiään. Järjestetään luovien alojen SLUSH-tapahtuma, jossa eri alojen asiantuntijat kohtaavat toisensa. Taiteilijoiden rooli on muutoksessa ja he toimivat usein prosessien käynnistäjinä. Tuetaan heidän toimintaedellytyksiä harrastajien kanssa ja lisätään heidän työnsä arvostusta. Harrastajista kasvaa taiteen kokijoita ja kuluttajia. Heille on tärkeää tehdä työtä ammattilaisten kanssa.

KTP Y4. Kunnat ja kulttuurilaitokset mahdollistavat ja koordinoivat yhdessä kuntarajat ylittävää kulttuuritoimijoiden yhteistyötä.

Kunnalla ja kulttuurilaitoksilla on avainrooli paikallisen yhteistyön kehittäjänä ja vastuu paikallisesta kulttuuritarjonnasta. Kunnat tunnistavat ja tukevat myös pieniä ja paikallisia toimijoita ja aloitteita. Kuntien välinen yhteistyö mahdollistaa kulttuuritoiminnan uudenlaiset yhteistyömuodot alueella. Kunnat tukevat myös alueellisten kulttuurilaitosten ja matkailutoimijoiden välistä yhteistyötä kulttuurimatkailutuotteiden kehittämisessä ja tuotteistamisessa.

KTP Y5. Kehitetään kulttuurin kumppanuusfoorumityötä.

Strategian toteutuskaudella 2015 - 2025 jatketaan luovien alojen ja kulttuurin ajankohtaisten teemojen ympärille koottavia verkostoitumistilaisuuksia. Tapaamisissa maakunnan kulttuuri- ja taidealan toimijoille annetaan mahdollisuus kohdata toisiaan säännöllisesti ja luoda uusia kontakteja ja yhteistyön avauksia myös tulevia rahoitushakuja silmällä pitäen.

KTP Y6. Käytetään ja hyödynnetään uusia ja olemassa olevia tiloja monipuolisesti ja innovatiivisesti.

Edistetään toimitilojen tehokkaampaa hyväksikäyttöä ja kolmannen sektorin vireämpää yhteistyötä kunnan kanssa. Maakunnan järjestöportaalista löytyvät alueen vapaana ja vuokrattavissa olevat tilat. Kartoitetaan ja hyödynnetään uusia ja yllättäviä tiloja esim. tapahtumatuotannossa.

4.3. SAAVUTETTAVUUS - KULTTUURI KUULUU KAIKILLE

Kulttuuripalveluiden alueellinen tasa-arvo sekä fyysinen ja sosiaalinen saavutettavuus toteutuvat Varsinais-Suomen kunnissa. Väliin tulevat tekijät on tunnistettu ja esteisiin on puututtu. Taidetta viedään sinne, missä ihmiset ovat. Vaikutetaan asenteisiin ja osallisuuden lisäämiseen. **Kulttuurikasvatussuunnitelmat** toteutuvat varsinaissuomalaisten koulujen opetussuunnitelmissa. Lasten ja nuorten kulttuuriymmärrystä vahvistetaan taide- ja kulttuuriperintökasvatuksen avulla. Kulttuurinen moninaisuus ja maahanmuuttajat huomioidaan palveluissa ja kulttuuria rikastuttavana vetovoimatekijänä.

KTP S1. Säilytetään kirjastopalvelut ja kirjastoverkko asukkaiden toiminnallisina tiloina kaupunginosissa, kylissä ja kuntakeskuksissa sekä edistetään niiden käyttöä monipuolisina palveluiden tarjoajina.

Kirjastot takaavat pienissä kunnissa tasa-arvoisen saavutettavuuden kaikille asukkaille, niiden rooli merkittävänä kunnallisena palvelupisteenä on havaittava. Kirjastojen maakunnallinen yhteistyö toimii hyvin ja sen toiminta on turvattava jatkossakin. Kirjastot muuttuvat toiminnallisiksi tiloiksi, joista löytyy palvelut kaikille ikäryhmille. Kirjastoissa yhdistyvät kirjallisuuden lisäksi taidenäyttelyt, elokuvat, konsertit ja muut tapahtumat. Myös kirjastojen ja koulujen välistä yhteistyötä lisätään. Kirjastoissa säilyy elävä kosketus tietoyhteiskunnan vaatimuksiin. Samalla kirjastot voivat toimia kuntalaisten tietotorina ja lähidemokratian kohtaamispaikkoina.

KTP S2. Lisätään taide- ja kulttuuriperintökasvatusta kouluissa.

Mahdollistetaan kaikille lapsille taiteista ja kulttuuriperinnöstä yleissivistykseen kuuluvat tiedot ja taidot ja asenteet lisäämällä taide- ja taitoaineiden läsnäoloa kouluissa. Edistetään lasten ja nuorten **kulttuurikompetenssin** vahvistamista kouluissa. Uusissa opetussuunnitelmissa painotetaan kokemuksellista oppimista ja monimuotoisia oppimisympäristöjä, jota **joustavan koulupäivän** avulla tuetaan.

KTP S3. Tuetaan koko Varsinais-Suomen kulttuuripalvelujen tasapainoista kehittämistä myös kaupunginosissa ja kylissä. Vahvistetaan joustavan koulupäivän rakentamista lisäämällä kulttuurin ja taiteen harrastamisen edellytyksiä varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja kerhotoiminnassa.

Monipuolistetaan ja vakiinnutetaan koulupäivän jälkeistä harrastus- ja kerhotoimintaa kouluissa koko maakunnassa. **Joustavista koulupäivistä** tehdyt tutkimukset osoittavat, että taideaineet ja taide-, kulttuuri- ja kädentaitojen kerhotoiminta lisäävät lasten hyvinvointia, vahvistavat itsetuntoa, vaikuttavat koulussa viihtymiseen ja muiden aineiden oppimiseen. OKM:n lastenkulttuuripoliittisen ohjelman tavoitteet toteutuvat Varsinais-Suomessa. Lisätään koulujen ja taide- ja kulttuurialan toimijoiden yhteistyötä esimerkiksi tuomalla taiteilijoita, kiertäviä esityksiä ja työpajoja kouluihin. Löydetään ratkaisu bussikuljetusten resursointiin, joilla koululaiset viedään kulttuuritilaisuuksiin. Turussa on oma lastenkulttuurikeskus, josta hyötyy koko Varsinais-Suomi. Se on koko Suomen laajuisesti tunnustettu ja tunnettu kohde. Lastenkulttuurikeskus mahdollistaa tasavertaisen ja laadullisesti korkeatasoisen lasten ja nuorten taide- ja kulttuuri-osallistumisen asuinpaikasta riippumatta. Kunnissa huomioidaan kaupunginosien ja kylien kulttuuritarjontaa viemällä esityksiä ja harrastusmahdollisuuksia lähelle lapsia ja nuoria, vanhuksia ja maahanmuuttajia. Saavutettavuus ymmärretään kulttuurisena ja kielellisenä saavutettavuutena, jossa eri kulttuureista ja kieliryhmistä tulevat ihmiset huomioidaan kulttuuripalveluiden tarjonnassa.

KTP S4. Luodaan maakunnallinen kulttuuripolkumalli ja kaikkiin kuntiin kulttuurikasvatussuunnitelma osaksi opetussuunnitelmaa.

Tuetaan kuntia kulttuurikasvatussuunnitelmien laatimisessa luomalla maakunnallinen kulttuuripolkumalli. Kuntien tulee olla aktiivisia oman kulttuurikasvatussuunnitelman luomisessa. Turku on jakanut avoimesti kokemuksiaan kulttuurikasvatussuunnitelmastaan ympäri Suomea. Kunnat voivat vapaasti kopioida mallia.

KTP S5. Kehitetään matalan kynnyksen kulttuuritoimintaa pilotoimalla uusia tuotteita ja palveluja.

Otetaan käyttöön erilaisia kulttuuripassi ja -korttikannustimia, edullisia lippuja, joilla houkuttellaan uutta yleisöä kulttuuripalveluihin. Lisätään yleisötyötä, ja etenkin lapsille ja nuorille tarjotaan mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen kokemiseen siellä, missä ihmiset liikkuvat ja toimivat.

KTP S6. Virtuaalisuutta ja digitaalisuutta hyödynnetään tapahtumatuotannossa ja laajemmin kulttuuripalveluissa.

Hyödynnetään tehokkaammin sosiaalista mediaa ja muita digimarkkinoinnin keinoja uusien kohderyhmien saavuttamisessa ja osallistamisessa jatkuvasti muuttuvassa tietoyhteiskunnassa. Lisätyn todellisuuden käyttömahdollisuuksia museo- ja kotiseututyössä ja laajemmin kulttuuripalveluiden kehittämisessä lisätään. Tuetaan yrityksiä hyödyntämään ja kehittämään uusia sovelluksia ja uutta liiketoimintaa esim. lisätyn todellisuuden avulla ja muiden digitaalisuutta ja virtuaalisuutta hyödyntävien menetelmien sekä avoimen datan avulla. Haastavien kulkuyhteyksien kohteissa, kuten saaristossa, kulttuuripalveluiden saavutettavuudessa hyödynnetään digitaalisuutta esim. tarjoamalla suoria lähetyksiä ja taltiointeja virtuaalisesti.

KTP S7. Tehdään kulttuurin ja taiteen merkitys ja mahdollisuudet näkyväksi viestinnällä, markkinoinnilla, yleisötyöllä ja taataan ajantasainen tieto päätöksenteossa.

Kulttuurin ja taiteen vaikutuksista ja ajantasaisesta tutkimustiedosta viestitään päättäjille ja kuntalaisille artikkelein, julkaisuin sekä eri seminaarien ja tilaisuuksien välityksellä. Tutkimustyössä avainasemassa ovat alueen korkeakoulut, jotka toimivat tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän ja kulttuurin ja taiteen ammattilaisten kanssa. Yleisötyön avulla kasvatetaan uutta asiakaskuntaa ja avataan taide- ja kulttuurikentän näyttämöitä.

KTP S8. Varmistetaan laaja taiteen perusopetuksen tarjonta ja taiteen harrastamisen mahdollisuudet kunnissa kaikille ryhmille.

Kunnat huolehtivat taiteen perusopetuksen riittävästä ja laadukkaasta tarjonnasta yhdessä opetusta tuottavien organisaatioiden kanssa. Säilytetään ja kehitetään vapaan sivistystyön ja kansalaisopistojen matalankynnyksen toiminta kunnissa. Lisätään kuntarajat ylittävää yhteistyötä ja kiertävää kurssi-, opetus- ja esitystoimintaa myös ikäihmisten, maahanmuuttajien ja muiden erityisryhmien tarpeisiin.

4.4. RESURSSIVIISAUS – VAUHTIA LUOVAN TALOUDEN KASVULLE

Luova osaaminen ja talous nähdään alueemme kilpailukyvyn kärkiarvona ja alana, jolla luodaan kasvua ja työllisyyttä. Yrittäjyyden edellytyksiä lisätään ja esteitä karsitaan. Kasvun ja kehittymisen kannalta kulttuurivienti on merkittävässä osassa. Varsinaissuomalaiset kunnat toimivat mahdollistajina sekä tiiviissä yhteistyössä toistensa kanssa kulttuuripalveluiden tuottamisessa. Yhteistyö on vahvaa kolmannen sektorin, yritysten ja oppilaitosten kanssa. Osaamisen, olemassa olevien tilojen sekä työpanoksien tehokas käyttö on resurssiviisasta. Maakunnan erityisosaamista ja vahvuuksia hyödynnetään vahvasti profiloitumisessa.

KTP R1. Profiloidaan kulttuurin ja taiteen avulla Varsinais-Suomesta kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimainen maakunta.

Varsinais-Suomen imago ja vetovoima pohjautuvat alueen pitkään historiaan, rikkaaseen kulttuuriperintöön, laadukkaaseen ja korkeatasoiseen kulttuuritarjontaan sekä avoimeen ja innovatiiviseen ilmapiiriin. Turku Euroopan kulttuuripääkaupunkivuosi 2011 loi uusia käytänteitä ja avauksia, joita hyödyntämällä ja eteenpäin kehittämällä voidaan synnyttää uutta, kansainvälisesti kiinnostavaa varsinaissuomalaista profilia ja vetovoimaa. Kasvun ja kehittymisen kannalta kulttuurivienti ja benchmarkkaus ovat merkittävässä osassa.

KTP R2. Tunnistetaan taidealojen mahdollisuudet luovan talouden perustana. Kartoitetaan osaamisalat ja mahdollistetaan tarvittava yhteistyö.

Varsinais-Suomesta löytyy useita luovan talouden osaamiskeskittymiä. Ne pohjautuvat alueen vahvaan historiaan ja kulttuuriperintöön sekä laadukkaaseen korkeakoulukoulutukseen ja kuntien kykyyn mahdollistaa ja valjastaa osaaminen liiketoiminnaksi ja kehittyviksi osaajaverkostoiksi. Uusia ja kehitettäviä avauksia Logomon rinnalla ovat mm. elokuva sekä av- ja animaatiotuotantojen uudet palvelut. Tunnistetaan myös muita uusia osaamisaloja ja tähän soveltuvia yhteistyötiloja ja kannustetaan kuntia ja julkisia organisaatioita havaitsemaan heikot signaalit ja tarttumaan rohkeisiin uusiin avauksiin.

KTP R3. Luodaan rahoitus- ja muita resurssointikäytäntöjä, jotka rohkaisevat monialaiseen yhteistyöhön ja tilojen käyttöön.

Rahoitusta ja apurahoja jaettaessa huomioidaan ja priorisoidaan aloitteet, joissa yhdistyy monialainen ja toimialarajat ylittävät yhteistyö. Tuetaan toimintaa, jossa hyödynnetään jo käytössä olevia tiloja resurssitehokkaasti. Viedään taide- ja kulttuuritoimintaa uusiin ja ylläpitäviin tiloihin. Luodaan järjestelmä, josta varattavissa ja käytettävissä olevat tilat ovat taide- ja kulttuurialan toimijoiden helposti löydettävissä.

KTP R4. Tunnistetaan ja mahdollistetaan alueiden vahvuuksista ja erityispiirteistä sekä moniammatillisista taiteen ja kulttuurin kumppanuuksista nouseva liiketoiminnan ja työpaikkojen syntyminen.

Varsinais-Suomessa toimii vahva kulttuuri- ja taidealojen osaamiskeskittymä. Mahdollistetaan osaamisen ympärille syntyvän uuden liiketoiminnan kehittyminen ja tuetaan kulttuuri- ja taidealan ammattilaisten työllistymistä alueella. Lisätään etenkin nuorten luovan alan osaajien työelämäkontaktien syntymistä jo opiskelun aikana ja työllistymistä alueen yrityksiin. Tuetaan eri teemojen ympärille nousevien verkostojen työtä. Esim. kulttuurihyvinvointi- ja kulttuurimatkailuverkostojen toiminta tuottaa ajankohtaista tutkimustietoa, tuo kontakteja toimijoiden välille ja luo alueelle uusia innovaatioita ja liiketoimintamahdollisuuksia, myös kansainvälisesti.

KTP R5. Turvataan luovan yrittäjyyden tukipalvelut.

Luovien alojen yrityshautomotoiminta ja tuki alkavien, innovatiivisten luovan alan yritysten yritystoiminnan käynnistämisessä ja kehittämisessä kasvavaksi kansainväliseksi yritykseksi säilyy. Samalla Varsinais-Suomeen kehitetään yrittäjämönteistä toimintaympäristöä yhdessä muiden alueen yrityspalveluja tarjoavien organisaatioiden kanssa. Luovien alojen verkosto- maista työtä tuetaan ja luodaan mahdollisuuksia osuuskuntatoiminnan kehittämiseen. Tarjo- taan laadukasta ja ajantasaista perus- ja täydennyskoulutusta taide- ja kulttuurialan ammatti- laisille sekä lisätään liiketoimintaosaamista ja yrittäjyysopintoja.

KTP R6. Hyödynnetään tehokkaasti maakunnan kulttuurimatkailutuotteita, tapahtumia ja myyntikanavia yhteistyöllä ja niitä näkyväksi tekemällä.

Kulttuuri- ja matkailutoimijoiden yhteistyötä lisätään ja tuotteistamisosaamista vahvistetaan. Hyödynnetään jo olemassa olevia ja luodaan uusia myynti- ja markkinointikanavia.

5. STRATEGIATYÖSSÄ KESKEISESTI KÄYTETYT KÄSITTEET

HEIKOT SIGNAALIT

Heikot signaalit ovat yksittäisiä, tästä päivästä nousevia havaintoja, merkkejä ja ilmiöitä. Ne voivat toteutumishetkellään olla epätodennäköisiä ja satunnaisia, mutta voivat nousta tulevaisuudessa voimakkaiksi ja merkittäviksi kehityssuunniksi eli trendeiksi, jotka vaikuttavat yritykseen tai yrityksen toimintaympäristöön. Heikkoja signaaleja voi olla vaikea huomata muiden signaalien keskeltä. Tulevaisuuden ennakkoinnin kannalta heikot signaalit ovat kiinnostavia siksi, että ne voivat kertoa jotain tärkeää tulevista suurista muutoksista. Niiden avulla voidaan siis hahmotella tulevaisuutta ja jäsenellä erilaisia haasteita ja mahdollisuuksia, joita signaalit voivat toteutuessaan tuoda.

HENKILÖKOHTAINEN TAIDESUHDE

Henkilökohtaisella taidesuhteella tarkoitetaan syvällisen ja elävän suhteen syntymistä ihmisen ja taiteiden välille. Samalla henkilö vastaanottaa, ilmaisee, kokee ja oppii taidetta ja saa taiteista elämänsisältöä, taiteilla on hänelle henkilökohtaista merkitystä. Jokainen luo taidesuhteensa omalla tavallaan ja oppii taidetta monin eri tavoin. Tavoitteena on, että jokainen ihminen voi kokea taiteen merkitykselliseksi omassa elämässään.

JOUSTAVA KOULUPÄIVÄ

Joustava koulupäivä tarkoittaa koulupäivän uudelleen organisointia siten, että se tarjoaa opetuksen lisäksi laadukasta vapaa-ajan kerhotoimintaa, jossa yhdistyvät lepo, virkistys ja erilaiset taide- ja liikuntaharrastukset. Tavoitteena on, että koulutilat ovat oppilaiden käytössä koulupäivän jälkeen. Joustava koulupäivä yhdistää kunnan eri toimialat, kansalaisjärjestöt, lasten ja nuorten kulttuurikasvatusta tekevät yrittäjät ym. **moniammatilliseen** toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

KULTTUURIFOORUMI

Osana Varsinais-Suomen liiton koordinoimaa Lounais-Suomen aluetietopalvelua toteutetaan Varsinais-Suomen järjestöportaali. Osaksi palvelua kootaan avointa tietoa varsinaissuomalaisista kulttuuri- ja taidejärjestöistä, luovan alan yrityksistä ja taiteilijoista sekä kulttuuritapahtumista ja -tiloista ns. Varsinais-Suomen kulttuurin kumppanuusfoorumi. Sieltä löytyy ajantasaista tietoa toimijoista, kansalaisyhteiskunnan tarjoamista palveluista ja tapahtumista. Tämä helpottaa verkostoitumista ja estää tapahtumien päällekkäisyydet. Palvelusta löytyvät varattavissa olevat julkiset tilat sekä 24/7 varausjärjestelmä. Sen avulla kunnat voivat osallistua asukkaitaan ja järjestöjä kehittämishankkeisiin ja kerätä ideoita kansalaisideapankin avulla. Palvelu edistää myös kuntien yhteistyötä kolmannen sektorin ja yksityisen sektorin kanssa. Keskustelufoorumi mahdollistaa osaamisen ja kokemusten jakamisen. Palvelun kautta toimijat löytävät tietoa rahoitusmahdollisuuksista ja toteutetuista hankkeista.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA

Kulttuurikasvatussuunnitelmalla tarkoitetaan kuntakohtaista kulttuurikasvatussuunnitelmaa, joka on nivottu osaksi koulujen opetussuunnitelmaa. Kulttuurikasvatussuunnitelma takaa jokaiselle lapselle ja nuorelle tasavertaisen osallisuuden ympäröivästä kulttuurista. Koulupäivän aikana tapahtuva toiminta saavuttaa kaikki lapset. Toiminta ei riipu vain yksittäisen opettajan kiinnostuksesta. Lapset ja nuoret pääsevät tasavertaisesti tutustumaan kulttuuriin, kulttuuriperintöön ja taiteeseen sekä tuottamaan sitä itse.

KULTTUURIHYVINVOINTI

Kulttuuri ja sen hyvinvointia tukevat vaikutukset läpäisevät koko ihmisen elämänkaaren. Kulttuurihyvinvoinnilla vahvistetaan eri taiteenalojen sekä terveys- ja hyvinvointialojen yhteistyötä syntyviä sisältöjä ja menetelmiä hyvinvoinnin edistäjinä. Turussa tehdään juuri nyt vahvaa yhteistyötä alueellisen **Kulttuurihyvinvointi**-työryhmän puitteissa.

KULTTUURIKOMPETENSSI

Kulttuurikompetenssilla tarkoitetaan yksilön kykyä omaksua, käyttää ja muuttaa kulttuuria. Kulttuurikompetenssi karttuu kokemusten ja oppimisen kautta ja siihen kuuluvat kulttuuriin liittyvät tiedot, taidot, tietoisuus ja asenteet. Kulttuurikompetenssilla vahvistetaan itsetuntoa ja luodaan mahdollisuuksia oman lahjakkuuden löytämiseen ja sen kehittämiseen. Oman kulttuurin tunteminen ja soveltaminen on myös tärkeä osa suvaitsevaisuutta ja muiden kulttuurien ymmärtämistä.

LISÄTTY TODELLISUUS

Lisätty todellisuus viittaa näkymään, johon on lisätty tietokonegrafiikalla tuotettuja elementtejä ja jota käyttäjä tarkastelee läpikatseltavien näyttöjen kautta. Se on järjestelmä, jossa keino-tekkoista, tietokoneella tuotettua tietoa (kuva, ääni, video, teksti, GPS-informaatio) on lisätty näkymään todellisesta ympäristöstä.

MONIAMMATILLINEN YHTEISTYÖ

Moniammatillisessa yhteistyössä kukin osapuoli käsittelee asiaa oman osaamisalueensa näkökulmasta yhteisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Moniammatillisessa yhteistyössä keskeisiä termejä ovat jaettu asiantuntijuus, moniasiantuntijuus sekä moniammatilliset tiimit ja verkostot. Moniammatillisuudella tarkoitetaan eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhteistyötä ja yhdessä työskentelyä työryhmissä ja verkostoissa, joissa keskeisenä tavoitteena on ”moninäkökulmaisuuksien” kehittyminen. Samalla tieto ja osaaminen jaetaan. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen ja ylläpitäminen sekä tunteiden jakaminen.

RESURSSIVIISAUS

Resurssiviisaudella tarkoitetaan resurssien harkittua kohdentamista, kuntien välistä yhteistyötä ja yhteistyötä sidosryhmien kanssa, tilojen tehokasta käyttöä sekä osaamisen jakamista.

SOSIAALINEN SAAVUTETTAVUUS

Sosiaaliseen saavutettavuuteen kuuluu yhdenvertainen asiakaspalvelu ja avoin asenne jokaista asiakasta kohtaan, huomioimalla lapset, seniorit, vanhukset sekä maahanmuuttajat ja muut vähemmistöt. Palvelun tulee olla ystävällistä ja tasa-arvoista riippumatta iästä, ulkonäöstä, vaatetuksesta, kulttuurisesta tai kielellisestä taustasta. Jokaisen olisi tunnettava itsensä tervetulleeksi sellaisena kuin on. Sosiaalista saavutettavuutta edistäessä tarjontaa voi viedä epätavallisiin paikkoihin, joissa olevat henkilöt jäävät tarjonnasta helposti syrjään. Näitä ovat mm. sairaalat, vanhusten palvelutalot ja suljetut laitokset kuten vankilat. Joustavuus sekä vaihtelevuus aukiolo- ja esitysajoissa helpottavat osallistumista. Joillekin henkilöille seuran puute voi nostaa kynnystä osallistua. Yksin osallistumiselle voi olla myös liikkumiseen liittyviä esteitä. Tällöin kannattaa etsiä ja luoda keinoja osallistua esim. kahdestaan yhdessä vapaaehtoisen ”kulttuurikaverin” kanssa. Sosiaalisessa saavutettavuudessa tiedotuksella ja lippujen hinnoittelulla voi myös kannustaa osallistumiseen.

TÖRMÄYTTÄMINEN

Uudenlainen monialainen yhteistyö ja verkostoitumiseen perustuva työtapa, jossa eri toimialojen edustajien kohdatessa syntyy uusia toimintatapoja, tuotteita tai palveluja. Törmäytyksessä voivat olla mukana kunnan, yritysten ja asiakkaiden lisäksi, kolmas sektori ja alueen oppilaitokset, seudulliset rahoittaja- ja asiantuntijaorganisaatiot sekä erilaisten alueellisten, kansallisten ja kansainvälisten verkostojen edustajat.

6. LIITTEET

Liitteet löytyvät ExtraNetistä os. <http://www.varsinais-suomi.fi/fi/kirjaudu>
Kirjaututtuasi valitse vasemmalta valikosta Kulttuuristrategia, liitteet

6.1. KULTTUURISTRATEGIA PÄHKINÄNKUORESSA

LUOVA VARSINAIS-SUOMI 2025

Varsinaissuomalaisen kulttuurin edelläkävijä perustuu alueen erityispiirteisiin pohjautuvaan luovaan osaamiseen ja vahvaan kulttuuri-identiteettiin, uuteen innovatiiviseen ja avoimeen toimintakulttuuriin sekä monialaiseen yhteistyöhön, jossa kansalaisyhteiskunnalla on entistä vahvempi rooli. Varsinais-Suomessa kulttuuri ja taide nähdään perusosaana ja ymmärretään kulttuurin moninaiset hyvinvointivaikutukset sekä kulttuuri- ja taidekasvatuksen luoma perusta henkilökohtaisen taidesuhteen syntymiselle ja läpi elämänsä jatkuvaksi mahdollisuudeksi. Luova yritys nähdään maakunnan kasvun ja kilpailukykyä edellytyksenä, jossa digitaalisuuden avaamat mahdollisuudet muuttavassa tietoyhteiskunnassa on laajasti hyödynnetty. Luova Varsinais-

Suomi on innovatiivinen kumppani myös kansainvälisessä yhteistyössä. Sen imago ja vetovoima matkailijoiden, asukkaiden, taide- ja kulttuurialan ammattilaisten sekä investointien houkuttelemisessa alueelle pohjautuu pitkään historiaan ja rikkaaseen kulttuuriperintöön. Luovakseen ja korkeatasoisena kulttuurin perustoinnista yhdistettyä elävää kaupunkikulttuuria, kyllen vireää kotteutettua ja luovaan ja innovatiiviseen ilmapiiriin. Moniarvoisessa ja monikulttuurisessa Varsinais-Suomessa kaikilla asukkailla on helposti saatavat ja tasapuoliset mahdollisuudet kulttuurin ja taiteen kokemiseen ja harrastamiseen. Taiteen ja kulttuurin ammattilaisia arvostetaan, he ovat hyvin verkostoituneita ja heillä on hyvät työskentely- ja toimintaedellytykset.

KULTTUURI LUO HYVINVOINTIA LÄPI ELÄMÄN VASTUULLISUUS

Kulttuurin ja taiteen merkitys on ymmärretty päätöksenteossa. Kulttuuri- ja taidesuhde kantavat läpi ihmisen elämänsä ajan lapsuudesta vanhuuteen. Kulttuuri ja taide luovat pohjan sivistykselle sekä inhimilliselle ja luovalle kasvulle. Koulutuksen ja kehittämisen monialaisuus on osa varsinaissuomalaisesta edelläkävijästä. Kulttuuri on resurssitehokas osaksi kuntien perus- ja hyvinvointipalveluita. Tasaan kantailevia laadukkaita peruskulttuuripalveluita ja henkilöt toteuttamaan työtä. Taitelijoiden moniammatillisista yhteistyöä edistetään ja taiteen kohtamisen edellytyksiä laajennetaan ja yhteistyössä vahvistetaan.

- KTP Y1.** Vahvistetaan päätöksenteossa maakunnan kulttuurin tunnetusta.
- KTP Y2.** Luodaan uudenlainen varsinaissuomalaisen kuntien yhteinen hyvinvointistrategia, joka yhdistää kulttuurin ja sote-sektorin.
- KTP Y3.** Tunnistetaan kulttuurin merkitys elämänsä ajan ja tuetaan siihen liittyviä toimintaa ja uusia avauksia.
- KTP Y4.** Käytetään taiteita hyvin ympäristön rakentamiseksi mm. prosenttipaikoilla.
- KTP Y5.** Varmistetaan alueen monipuolinen taidealan koulutus- ja vahvistetaan kulttuurialan koulutus- ja tutkimuskehittämisen toimintaedellytyksiä sekä alueellista vuorovaikutusta.
- KTP Y6.** Lisätään ja vahvistetaan taitelijoiden kummitoimintaa koulussa ja vanhuksen palvelutalossa.
- KTP Y7.** Ymmärretään paikallisen kulttuuriperinnön merkitys ja tuetaan kulttuuriperintöjen säilymistä ja kehittämistä.

VARSINAIS-SUOMEN KULTTUURISTRATEGIA PÄHKINÄNKUORESSA
K = Kulttuuri | TP = Toimintatavoitteet | V = Vastuullisuus | S = Saavutettavuus | Y = Yhteistyötavoitteet | R = Resurssiviisaus

YHDESSÄ KULTTUURITEKOJA YHTEISTYÖTÄIDOT

Kulttuurin ja taiteen rajat ylittävät kumppanuusverkostot, uudet yhdessä tekemisen muodot ja osaaminen ovat vahvistuneet. Kulttuurin ammattilaisten ja harrastajien toimivat yhdessä ja yhä tiiviimmissä vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän kanssa. Yhteisöllisyys lisääntynyt ja kohtaan osaa ja tarmoa ottaa tapahdus eri ikäryhmien välillä yli kunta-, hallinto- ja toimintarajojen. Yhteistyöllä kehitetään uusia helposti saatavissa kulttuuripalveluita niin lapsille, seniorille, vanhuksille, maahanmuuttajille kuin muillekin erityisryhmille. Erikoisalojen toimijoiden ja tapahtumien yhteistyö varmistaa kuntien ja alueiden vireyttä ja kasvua.

- KTP Y1.** Rakennetaan verkostomaisia yhteistyöä eri kulttuurin ja taiteen teemojen välillä.
- KTP Y2.** Tuodaan myös Varsinais-Suomen kulttuurikenttää ja sen palvelut osaksi maakunnan järjestöportaalista.
- KTP Y3.** Luodaan uudenlainen luovien alojen ylittävät törmäykset edistämällä kulttuurin ja taiteen ammattilaisten koostamissa muiden alojen ammattilaisten kanssa ja tuetaan taitelijoiden työskentelyä yhdessä harrastajien kanssa.
- KTP Y4.** Kunnat ja kulttuurilaitokset mahdollistavat ja koordinoivat yhdessä kumppanit ja yrittäjät kulttuuritoimijoiden yhteistyötä.
- KTP Y5.** Kehitetään kulttuurin kumppanuusfoorumityötä.
- KTP Y6.** Käytetään ja hyödynnetään uusia ja olemassa olevia tiloja monipuolisesti ja innovatiivisesti.

KULTTUURI KUULUU KAIKILLE SAAVUTETTAVUUS

Kulttuuripalveluiden alueellinen tasa-arvo sekä fyysinen ja sosiaalinen saavutettavuus toteutuvat Varsinais-Suomen kunnissa. Vähintään kolme kolmasosa kulttuurin palveluista on saatavissa kaikilla. Vähintään kolme kolmasosa kulttuurin palveluista on saatavissa kaikilla. Vähintään kolme kolmasosa kulttuurin palveluista on saatavissa kaikilla. Vähintään kolme kolmasosa kulttuurin palveluista on saatavissa kaikilla.

- KTP S1.** Säilytetään kirjastopalvelut ja kirjastoverkko asukkaiden toiminnallisina tiloina kaupunginosissa, kylissä ja kuntakeskuksissa sekä edistetään niiden käyttöä monipuolisin palveluiden tarjontana.
- KTP S2.** Lisätään taide- ja kulttuuriperintökasvatusta kouluissa.
- KTP S3.** Tuetaan koko Varsinais-Suomen kulttuuripalvelujen tasapuolista kehittämistä myös kaupunginosissa ja kylissä. Vahvistetaan joustavan koulupäivän rakentamista lisäämällä kulttuurin ja taiteen harrastamisen edellytyksiä varhaiskasvatuksessa, koulussa ja kerhotoiminnassa.
- KTP S4.** Luodaan maakunnallinen kulttuuripöytäkirja ja kaikkiin kuntiin kulttuurikasvatussuunnitelma osaksi opetussuunnitelmaa.
- KTP S5.** Kehitetään monialan kumppanien kulttuuritoimintaa pilottoimalla uusia tuotteita ja palveluita.
- KTP S6.** Hyödynnetään virtuaalisuutta ja digitaalisuutta tapahtumatuotannossa ja laajemmin kulttuuripalveluissa.
- KTP S7.** Tehdään kulttuurin ja taiteen merkitys ja mahdollisuudet näkyväksi viestimällä, markkinoimalla, yleisötyöillä ja taiteen ajantasainen tieto päätöksenteossa.
- KTP S8.** Varmistetaan laaja taiteen perusopetuksen tarjonta ja taiteen harrastamisen mahdollisuudet kunnissa kaikille ryhmille.

VAUHTIA LUOVAN TALOUDEN KASVULLE RESURSSIVIISAUS

Luova osaaminen ja talous nähdään alueemme kilpailukykyä kärkeä ja alana, jolla luodaan kasvua ja työllisyyttä. Yrittäjyyden edellytyksiä lisätään ja esteitä karsitaan. Kasvun ja kehittämisen kannalta kulttuurivienti on merkittävässä osassa. Varsinaissuomalaiset kunnat toimivat mahdollistajina, sekä tiivistä yhteistyössä toistensa kanssa kulttuuripalveluiden tuottamisessa. Yhteistyö on vahva kolmannen sektorin, yritysten ja oppilaitosten kanssa. Osaamisen, olemassa olevien tilojen sekä työpaikkojen tehokas käyttö on resurssiviisasta. Maakunnan erityisosaamista ja vahvuuksia hyödynnetään vahvasti profiloitumisessa.

- KTP R1.** Profiroidaan kulttuurin ja taiteen avulla Varsinais-Suomesta kansallisesti ja kansainvälisesti vetovoimainen maakunta.
- KTP R2.** Tunnistetaan taidealan mahdollisuudet luovan talouden perustana. Kartotetaan osaamiset ja mahdollistetaan tarvittava yhteistyö.
- KTP R3.** Luodaan rahotus- ja muita resurssintäytäntöjä, jotka rohkaisevat monialaiseen yhteistyöhön ja tilojen käyttöön.
- KTP R4.** Tunnistetaan ja mahdollistetaan alueiden vahvuuksista ja erityispiirteistä sekä moniammatillisista taiteen ja kulttuurin kumppanuuksista nouseva liiketoiminnan ja työpaikkojen syntyminen.
- KTP R5.** Turvataan luovan yritysryhmien talouspaikkuja.
- KTP R6.** Hyödynnetään tehokkaasti maakunnan kulttuurimatkatulotteita, tapahtumia ja myyntikanavia yhteistyöllä ja niitä näkyväksi tekemällä.

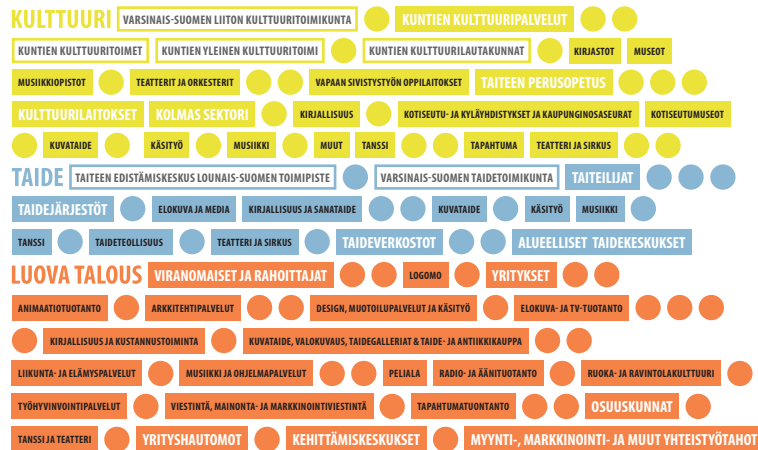
6.2. VARSINAIS-SUOMEN KULTTUURIN, TAITEEN JA LUOVIER ALOJEN TOIMIJAKARTTA PÄHKINÄNKUORESSA

VARSINAIS-SUOMEN KULTTUURIN KUMPPANUUSFOORUMI

VARSINAIS-SUOMEN KULTTUURIN, TAITEEN JA LUOVIER ALOJEN TOIMIJAKARTTA

Loimaan seutu, Salon seutu, Turunmaan seutu, Turun seutu, Vakka-Suomen seutu

LÖYDÄ JA TÄYDENNÄ PAIKKASI VERKOSTOSSA TÄÄLLÄ!

ALUEEN KORKEAKOULUJEN TKI-TOIMINTA

ALUEEN KULTTUURIN JA TAITEEN OPETUSTA ANTAVAT OPPILAITOKSET

VALTAKUNNALLISET TIEDOTUS- JA TUKIPALVELUT SEKÄ RAHOITTAJAT

VALTAKUNNALLISET JÄRJESTÖT, VERKOSTOT JA MUUT YHTEISTYÖTAHOT

KANSAINVÄLISET JÄRJESTÖT, VERKOSTOT, RAHOITTAJAT JA MUUT YHTEISTYÖTAHOT

EU-STRATEGIAT JA -RAHOITUS OHJELMAT

6.3. KUNNAN KULTTUURIPALVELUT

6.4. KULTTUURIN TULEVAISUUSFOORUMI

6.5. TAITEILIJAN ASEMA JA TAIDEKOULUTUS

6.6. TAPAHTUMAT JA YLEISÖTYÖ

6.7. KULTTUURIN SAAVUTETTAVUUS JA LASTENKULTTUURI

6.8. KULTTUURIN JA TAITEEN RAJAPINNAT

6.9. LUOVA TALOUS JA KULTTUURIYRITTÄJYYS

6.10. KULTTUURISTRATEGIATYÖHÖN OSALLISTUNEET TOIMIJAT

VARSAIS-SUOMEN LIITTO | EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND | REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

PL 273 (Ratapihankatu 36) 20101 Turku | PB 273 (Bangårdsgatan 36) 20101 Åbo
+358 2 2100 900 | kirjaamo@varsinais-suomi.fi | www.varsinais-suomi.fi | Y - 0922305-9